

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ“
ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

ЛЕКЦИЯ №1

**ВЪЗНИКВАНЕ И ОСНОВНИ
ЕЛЕМЕНТИ НА МОДЕЛА „УЧИЛИЩЕ
ЗА ЗДРАВЕ“**

Доц. д-р Стела Георгиева, дм
Катедра „Общественоздравни науки“

ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО В УЧИЛИЩЕ -

**ИНОВАТИВЕН ПОДХОД ЗА ПОДОБРЯВАНЕ
НА ОБЩЕСТВЕНОТО ЗДРАВЕ**

Промоция на здравето

- * Промоция на здравето е организирано усилие на обществото за обучение на индивида по проблемите на личното здраве и развитието на обществена система, осигуряваща на всеки стандарт на живот, адекватен за поддържане и подобряване на здравето.

C. Winslow, 1923

- * Промоцията на здравето е процес на създаване на възможности на хората чрез саморегулиращо се здравно поведение да контролират и подобряват своето здраве.

Отавска харта за промоция на здравето, 1986

Принципи на промоцията на здравето

1. Създаване на укрепваща здравето **социална политика**
2. Създаване на укрепваща здравето **жизнена среда**
3. Засилване на **общественото участие** в здравните дейности
4. Развитие на **лични умения**, знания и възможности за укрепване на здравето
5. Утвърждаване на **междусекторно сътрудничество** при разрешаване на здравни проблеми

- * Хората се превръщат в основен ресурс за здравето.
- * Възниква въпросът „Къде се формира и къде се руши здравето“
- * Здравето се създава от хората в условията на техния ежедневен живот – там, където живеят, работят, учат или играят.

Проекти на СЗО за промоция на здравето

Цел

- * изграждане на **здрави общности и здравословна жизнена среда** в непосредствените места за обитаване от хората – дома, населеното място, работното място, училището, здравните заведения.

Дейности

- * комплексни интервенции за поведенческа промяна и промяна в жизнената среда.
- * мобилизиране усилията и ресурси от различни сфери на обществения живот (образование, култура, морал, политика, религия, услуги)

Проекти на СЗО за промоция на здравето

- * Градове, укрепващи здравето
- * Работни места, укрепващи здравето
- * Болници за промоция на здравето
- * **Училища, укрепващи здравето**

Училища, укрепващи здравето

- * Начало на проекта – 1986 г. с 11 училища от Западна Европа
- * Разширяване на проекта – 1992 г. с включване на СЦИЕ
- * Прерастване на проекта в Глобална инициатива на СЗО за здраве в училище, 1995 г.

Европейска мрежа „Училища за здраве“

Концептуален модел „Училище за здраве“

Училище и здраве

- * Идеята, че училището има важна роля във формиране на здравето на младите хора не е нова. Още през 50-те години на ХХ век училището е възприемано като място за осъществяване на промоция на здравето. В началото тя се свежда най-вече до придобиването на здравни знания и се обръща по-малко внимание върху влиянието на елементите на училищната среда.
- * Постепенно връзката между жизнената среда и здравето все повече се изяснява и училището се възприема като място, където не само учениците, но и учителите, семейството, училищната общност могат да работят и да допринасят за подобряване на здравето.

Концепция за здравето

Традиционен подход

Здравето се възприема като отсъствие на заболяване и се акцентира върху неговите физически компоненти.

Вниманието е насочено към индивида и неговите здравни навици. Дейностите за подобряване на здравето се свеждат основно до диагностика и лечение.

Училище за здраве

Здравето се възприема като състояние на физическо, психическо и социално благополучие. Индивидът се разглежда в контекста на общността и интегрирането му в нея. Вниманието е насочено към позитивното здраве, качеството на живот, потребностите и интересите за развитие.

Концепция за здравното възпитание

Традиционен подход

Адресирано към изолирани здравни проблеми и само към здравните потребности на учениците.

Фокусира се върху информирането, ученето в класната стая с прилагане на традиционни методи на обучение и пасивна роля на учениците в този процес. Не осигурява връзка между обучението и училищната среда. Здравновъзпитателната работа е планирана извън учебната програма.

Училище за здраве

Засяга здравните проблеми в тяхната цялост, взаимовръзка и социален контекст. Отнася се до здравните потребности на персонала, семейството, общността. Осигурява връзка между обучението и училищната среда. Здравното възпитание се провежда с активното участие на учениците и възможности за свободен избор. Здравната промоция е вложена в цялостния учебен план и програма за развитие на училището.

Концепция за развитие на училището

Традиционен подход

Вниманието е насочено само към някои елементи на физическата среда.

Налагат се изолирани от контекста на средата правила за поведение.

Училище за здраве

Полагат се усилия за оптимизиране на училищната среда в нейната цялост.

Работи се по изграждане на цялостна училищна политика в полза на здравето.

Оценяване ролята на общността и партньорството

Традиционен подход

Ролята на семейството и обществената подкрепа не е добре оценена.

Взаимодействие и подкрепа се търси само при възникнали трудности и проблеми.

Училище за здраве

Семейството и широката общност се възприемат като част от училищната общност. Те участват в цялостната работа и развитие на училището, а не само при наличие на проблем.

Оценяване на резултата от здравнопромотивните дейности

Традиционен подход

Не се обръща достатъчно внимание на оценяването на резултатите или се отчитат изолирани дейности и ефекти.

Училище за здраве

Разработват се индикатори за оценяване на резултатите от здравнопромотивни дейности в тяхната цялост и перспектива.

Училища, укрепващи здравето

- * Има ясна цел за подобряване всички аспекти на училищната среда
- * Създава и насърчава възможности за здравословен начин на живот
- * Планира и провежда здравни програми с активното участие на учениците
- * Интегрира усилията на училището и тези на общността
- * Разширява ролята на училищната здравна служба

Училища, укрепващи здравето

Позитивни резултати за учениците

- * стават по-самоуверени, мотивирани и способни да направят правилен избор, свързан със здравето
- * придобиват повече социални умения и възможности за личностно развитие
- * постигат по-добри академични резултати
- * имат по-добър достъп до здравни и психологични услуги
- * имат по-добър достъп до здравна информация и възможности за нейното интериоризиране

Училища, укрепващи здравето

Позитивни резултати за персонала

- * здравословни условия на труд
- * оценяване на здравното състояние и идентифициране на потребности, свързани със здравето
- * възможности за по-добро професионално развитие и придобиване на повече компетентности
- * възможности за партньорство, включително и с други училища
- * възможности за по-добро представяне и конкурентно-способност на училището

Училища, укрепващи здравето

Позитивни резултати за общността

- * поощряване на съвместни дейности за учениците, семейството и общността
- * споделяне на отговорностите и ползите
- * подобряване на сътрудничество между училището и други институции
- * възможност да се работи за намаляване на социалните неравенства и изолираност

Училища, укрепващи здравето

Основни проблеми и предизвикателства:

- * липсата на холистичен подход към здравето
- * липса на дългосрочно планиране
- * недостатъчна мотивация компетентности на училищния персонал за осъществяване на промоция на здравето
- * ограничено присъствие на здравната тематика в учебния план

